

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії**

Кафедра фінансів

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

«РОЗВИТОК ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ»

Виконав

студент V курсу

групи ФК-51з

освітнього ступеня «Бакалавр»

напряму підготовки 6.030508

«Фінанси і кредит»

_____ Маринець Михайло Васильович

Науковий керівник

к.е.н., доцент

_____ Гладинець Наталія Юріївна

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедри фінансів

д.е.н., професор

_____ Черничко Т.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ	6
1.1. Сутність електронних грошей і загальні схеми їх обігу	6
1.2. Основні види електронних грошей	11
1.3. Особливості впровадження та функціонування системи електронних грошей	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ	21
2.1. Роль електронних фінансово-банківських послуг у розвитку електронних грошей	21
2.2. Аналіз зарубіжного досвіду функціонування електронних грошей	32
2.3. Розвиток електронних грошей в Україні	50
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ	62
3.1. Проблеми та перспективи функціонування систем електронних грошей в Україні	62
3.2. Напрями розвитку електронних Internet-технологій	68
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Актуальність теми. Останнє десятиріччя характеризується появою інноваційних продуктів для здійснення платежів, чому певною мірою сприяє науково-технічний прогрес і розвиток фінансового ринку. Внутрішні та транскордонні роздрібні платежі, які виконуються з використанням новітніх платіжних продуктів, збільшуються як за кількістю, так і за обсягами. Нові платіжні інструменти не з'являються випадково за бажанням розробників, їх поява - об'єктивний процес, викликаний новими незадоволеними потребами і підвищеними вимогами до ефективності та надійності платежів.

Традиційні технології банківського обліку операцій, пов'язані з ідентифікацією клієнта, виявляються дорогими для систем масових платежів, які здебільшого оброблюють операції з невеликими сумами. Для вирішення питання ефективності та конфіденційності платіжних трансакцій необхідно відмовитися від зберігання та передавання конфіденційних відомостей при віддаленому здійсненні тих угод, які не потребують ідентифікації клієнта. Безпека без ідентифікації може бути легко реалізована за допомогою електронного платіжного засобу на пред'явника, що випускається в обіг без відкриття банківського рахунку. Саме таким платіжним засобом є електронні гроші. Електронні гроші є зручним розрахунковим засобом, за допомогою якого можна купувати товари, сплачувати послуги, отримувати оплату за виконану роботу, не відходячи від комп'ютера. Такі операції стали реальними завдяки появі електронних платіжних систем. Сьогодні є чимало електронних платіжних систем мережі Інтернет. Серед найбільших можна виокремити: PayPal, Neteller, Egold, StormPay, E-gold, WebMoney та інші.

Аналіз наукових джерел і публікацій показує, що, незважаючи на появу систем електронних грошей в Україні, у вітчизняній науковій літературі поки що мало уваги приділяється теоретичним аспектам цієї проблеми. Окремі аспекти питання висвітлюються В.Міщенком, А.Морозом, М.Савлуком та іншими українськими вченими. В роботах зарубіжних науковців, зокрема М.Вудфорда, А.Генкіна, Ч.Гудхарда, М.Кінга, С.Кляйна, Б.Коена, Г.Селджіна, А.Шамраєва,

Б.Шміта, Л.Уайта, Б.Фрідмена порушується ряд питань, пов'язаних із феноменом електронних грошей. Економісти називають сучасний період розвитку електронних грошей «дитячим», підкреслюють віддаленість перспективи їх повсюдного проникнення, вважають, що широке використання цих грошей – поки ще теоретична концепція. Однак вчені визнають, що електронні гроші мають величезний імпульс інформаційно-технічної революції, який важко передбачити, але який може перетворити їх на реально діючий феномен економічного життя.

Метою роботи є аналіз сучасного стану систем електронних грошей в Україні, систематизація міжнародного досвіду правового регулювання електронних грошей та визначення подальших перспектив запровадження їх в Україні як нового платіжного засобу для здійснення масових платежів.

Відповідно до поставленої мети, **завданнями дослідження** є:

- визначити сутність та основні види електронних грошей;
- узагальнити міжнародний досвід запровадження та використання електронних грошей;
- дослідити стан розвитку систем електронних грошей у зарубіжних країнах;
- здійснити аналіз сучасного стану та визначити подальші перспективи запровадження та використання електронних грошей в Україні як нового платіжного засобу для здійснення масових платежів.

Об'єктом дослідження є процес становлення і розвитку електронних грошей і систем, що дозволяють здійснювати розрахунки з їх використанням.

Предметом дослідження є організаційно-методологічні аспекти розвитку електронних грошей у світі та Україні.

При дослідженні теоретичних і практичних аспектів, пов'язаних з розвитком електронних грошей, вивчено досвід використання та правового регулювання електронних грошей в інших країнах світу, зокрема в США, Європі, проаналізовано сучасний стан і визначено подальші перспективи запровадження та використання електронних грошей в Україні як сучасного платіжного засобу для здійснення масових платежів.

Інформаційною базою дослідження виступили законодавчі та нормативні акти, що регламентують використання сучасних банківських технологій, наукові статті, матеріали періодичних видань, дослідження зарубіжних і вітчизняних науковців.

У ході дослідження використовувалися загальнонаукові методи, зокрема методи порівнянь, групувань, спостереження, обстеження, комплексної оцінки.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, висвітлено мету і завдання дослідження.

Перший розділ присвячений дослідженню сутності та особливостей функціонування електронних грошей, зокрема розглянуто загальні схеми їх обігу та функціонування, основні види електронних грошей та визначено особливості впровадження та функціонування системи електронних грошей.

У другому розділі проаналізовано роль електронних фінансово-банківських послуг у розвитку електронних грошей; зроблено оцінку функціонування системи електронних грошей на прикладі аналізу зарубіжного досвіду функціонування електронних грошей та особливостей впровадження електронних грошей в Україні.

В третьому розділі окреслено проблеми та визначено перспективи розвитку систем електронних грошей в Україні, а також окреслено напрями розвитку електронних Internet-технологій.

В кінці дослідження зроблено висновки щодо стану та перспектив розвитку електронних грошей на грошово-кредитному ринку України.

ВИСНОВКИ

Глобальний технологічний розвиток і значне поширення електронних платіжних систем створює значні переваги для функціонування неготівкових грошових форм. Електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент, особами і є грошовим зобов'язанням емітента. За своєю суттю електронні гроші мало чим відрізняються від звичайних: ними можна розраховуватися за товари, роботи, послуги.

Електронні гроші мають певні особливості, які роблять їх надійнішими і зручнішими у використанні: після втрати або викрадення, попередивши кредитну установу, можна отримати нові електронні гроші з відновленням первісного балансу; можуть мати обмежений обсяг. Важливою особливістю електронних є портативність, економічна подільність та однорідність, відносна міцність, дешевість у виготовленні та здатність до швидкого відтворення у будь-якій кількості.

Електронні гроші мають чимало переваг: електронні гроші неможливо підробити, навіть теоретично; будь-який користувач може безкоштовно відкрити власний електронний рахунок; приємний бонус у вигляді додаткової функції, як-от керування електронним гаманцем із фіксованої IP-адреси, повідомлення про здійснення операції через SMS, e-mail тощо; найчастіше жодної абонплати за користування електронним гаманцем не вносять, а перераховують виключно комісію під час здійснення переказів. До того ж переказ коштів відбувається майже миттєво; незалежно від місця знаходження користувач може здійснювати зі своїм рахунком будь-які фінансові операції, головне, щоб був доступ до Всесвітньої мережі. Електронні гроші є зручним розрахунковим засобом, за допомогою якого можна купувати товари, сплачувати послуги, отримувати оплату за виконану роботу, не відходячи від комп'ютера. Такі операції стали реальними завдяки появі електронних платіжних систем. Сьогодні є чимало електронних платіжних систем мережі Інтернет. Серед найбільших можна виокремити: PayPal, Neteller, Egold, StormPay, PayAce, E-gold, WebMoney.

Запровадження та активне використання систем електронних розрахунків потребує виваженої правової регламентації, спрямованої, з одного боку, на підтримку їхнього розвитку, а з іншого – на запобігання їх використання з метою ухилення від оподаткування та контролю. На наш погляд, ці проблеми мають бути вирішені, передусім, на рівні закону, що одночасно забезпечить уникнення зловживань та стимулюватиме розвиток відносин у цій сфері.

Протягом кількох років у нашій країні значного використання набула система розрахунків електронними грошима. Електронні гроші функціонують у середині конкретної електронної платіжної системи і перетворити їх на реальні гроші можна тільки вивівши з платіжної системи. Учасники системи можуть використати електронні гроші на власний розсуд : залишити в системі та робити електронні платежі, а також обміняти на реальні гроші. Для розрахунків електронними грошима відкривається спеціальний рахунок – «електронний гаманець» – у будь-якій платіжній системі, уклавши з нею відповідний договір. Вводити, виводити або поповнювати гроші у гаманці можна різними способами: скретч-картками; банківськими переказами; поштовими переказами; внесенням готівки. Найшвидший спосіб введення грошей до системи – за допомогою скетч-карток. Отже, електронні гроші – це магнітні носії платіжної інформації, які замінюють паперові гроші, чеки та інші грошові документи у безготівкових розрахунках між клієнтами і банками за допомогою електронно-інформаційних систем. Це – електронний аналог готівкових грошей, які існують у вигляді електронних записів, наприклад у віртуальних гаманцях в Інтернеті. Основне їх призначення – бути розрахунковим засобом, за допомогою якого можна купувати товари, сплачувати послуги, отримувати оплату за виконану роботу. На сьогодні їх широко використовують як платіжний інструмент, і вони обертаються поряд з традиційною готівкою.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>